

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти	магістр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	3	
Модулів	1	1
Змістових модулів	2	2
Семестр	3	3
Загальна кількість годин	90	
із них аудиторних:	28	6
лекції:	14	4
практичні:	-	-
лабораторні:	-	-
семінарські	14	2
самостійна робота	62	84
Індивідуальні завдання	-	-
Курсова робота	-	-
Форма контролю	залік	залік

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія, методика та організація наукових досліджень» є формування знання про методологію науково-дослідної роботи, стратегію й тактики проведення досліджень, придбання навиків щодо практичного використання методології, методики й інструментарію дослідження.

3. ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- усвідомлення студентами ролі та місця науки в соціумі як рухомої сили науково-технічного прогресу;
- формування у свідомості здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- виховання у студентів аналітичного ставлення до наукової продукції, набуття ними певних дослідницьких навичок і усвідомлення ними цілей наукового дослідження;
- засвоєння здобувачами вищої освіти постулатів наукової етики та інтеріоризації ними принципів академічної доброчесності як усвідомленої необхідності;
- ознайомлення студентів з сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою філологічних досліджень;
- формування серед здобувачів освіти навичок правильного виконання та оформлення ними наукових кваліфікаційних робіт.

4. ПРЕ- І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення дисципліни є успішне засвоєння курсів, які складають базову мовну, мовознавчу та перекладознавчу підготовку, що охоплює первинні (теоретична фонетика, лексикологія, теоретична граматики, зіставне мовознавство) та вторинні (історія мови, стилістика, термінознавство, перекладознавство) лінгвістичні дисципліни, а також курс зарубіжної літератури, практичний курс першої та другої іноземної мови і практичний курс перекладу. Загальні та фахові компетенції, а також знання і навички, набуті під час опанування цих дисциплін, будуть корисні впродовж всього подальшого навчання – зокрема, для написання курсової та кваліфікаційної роботи магістра, для підготовки тез наукових доповідей і наукових статей.

5. ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з вимогами *Стандарту вищої освіти* [Наказ МОН України № 871 від 20.06.2019] та *Освітньо-професійної програми* [Запоріжжя: НУЗП, 2024] здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти мають набути таких **компетентностей**:

● **інтегральна компетентність** (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, перекладу і міжкультурної комунікації у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення наукових досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

● **загальні компетентності** (ЗК)

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

● **спеціальні компетентності (СК)**

СК-1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних, напрямках і школах.

СК-3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

СК-4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого матеріалу й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК-5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

СК-7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

СК-11. Володіння навичками науково-пошукової роботи у галузі філології, методами добору, аналізу й обробки даних, всебічно застосовувати їх у підготовці кваліфікаційної роботи.

● **програмні результати навчання (ПРН)**

ПРН-3. Застосовувати сучасні методики й технології для успішного та ефективного здійснення професійної діяльності, забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-7. Аналізувати, порівнювати й класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН-11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого та літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН-12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН-13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН-15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН-17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1: Теоретико-методологічні передумови наукових досліджень

Тема 1. Наука як сфера людської діяльності.

Тема 2. Наука як форма суспільної свідомості.

Тема 3. Структура науки та проблеми наукової творчості.

Тема 4. Класифікація наук і регулювання наукової діяльності.

Тема 5. Науково-дослідна діяльність студентів.

Тема 6. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Тема 7. Основи наукової культури і наукової етики. Академічна доброчесність.

Змістовий модуль 2: Технологійні та організаційні засади наукових досліджень

Тема 8. Академічна доброчесність та її соціальна значущість.

Тема 9. Лінгвометодологія: парадигми, підходи і напрями наукових досліджень.

Тема 10. Кваліфікаційна робота магістра: визначення, зміст, структура

Тема 11. Методичний інструментарій сучасних лінгвістичних досліджень.

Тема 12. Кваліфікаційна робота: методологічні та методичні засади наукових пошуків.

Тема 13. Актуальні проблеми світової та української лінгвістики: напрями і школи.

Тема 14. Кваліфікаційна робота магістра: оформлення і підготовка публікацій.

7. ОРІЄНТОВНИЙ РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	с.	с.р.		л	п	лаб	с	с.р.
Змістовий модуль 1.												
Тема 1.	8	2				6	4	2				2
Тема 2.	4				2	2	4					4
Тема 3	4	2				2	6					6
Тема 4.	6				2	4	6					6
Тема 5.	8	2				6	6					4
Тема 6.	6				2	4	8					8
Тема 7.	8	2				6	6		2			6
<i>ЗМ 1 разом</i>	<i>44</i>	<i>8</i>			<i>6</i>	<i>30</i>	<i>34</i>	<i>2</i>				<i>36</i>
Змістовий модуль 2.												
Тема 8.	4				2	2	10					8
Тема 9.	8	2				6	8	2				8
Тема 10.	10				2	6	10					10
Тема 11.	8	2				6	6					6
Тема 12.	6				2	4	6					6
Тема 13.	8	2				6	8					8
Тема 14.	2				2	2					2	2
<i>ЗМ 2 разом</i>	<i>46</i>	<i>6</i>			<i>8</i>	<i>32</i>	<i>50</i>	<i>2</i>			<i>2</i>	<i>48</i>
Усього годин	90	14			14	62	90	4	2			84

8. ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЇХ ОРІЄНТОВНИЙ ЗМІСТ

№ №	Тема	Вид зан- нять	Орієнтовний зміст
1.	Наука як сфера людської діяльності	лекц	Наука та її цивілізаційна значущість. Наука – осереддя пізнавально-інформаційної системи суспільства. Наука як соціокультурний феномен. Науково-технічна революція як перетворення науки в продуктивну силу.
2.	Наука як форма суспільної свідомості	сем.	Поняття суспільної свідомості. 2. Наука у структурі суспільної свідомості. 3. Наука у

			сфері гуманітарного знання: філософія і наука, мораль і наука; політика і наука, право і наука; релігія і наука, мистецтво і наука; філологія і наука.
3.	Структура науки та проблеми наукової творчості	лекц	Основні структурні елементи науки. 2. Розвиток наукового знання і світогляд. 3. Наукові картини світу як результат наукових революцій. 4. Психологія наукової творчості та її організація. 5. Основні технологічні принципи наукової творчості.
4.	<i>Класифікація наук і регулювання наукової діяльності</i>	сем.	Передумови, принципи та параметри класифікації наук. Регулювання наукової діяльності за кордоном. Регулювання наукової діяльності в Україні.
5.	Науково-дослідна діяльність студентів	лекц	НДР студентів як необхідна складова їх професійного становлення. 2. Вимоги щодо особистісних якостей науковця-дослідника. 3. Роль інтелекту та світоглядних уявлень вченого у науковій діяльності. 4. Особливості організації науково-дослідної роботи майбутніх філологів.
6.	<i>Інформаційне забезпечення наукових досліджень</i>	сем.	Інформація: походження та сутнісні ознаки. Роль інформації в умовах інформаційного суспільства. Інформаційний підхід як метод наукового пізнання. Комп'ютерні технології. Місце РС-технологій у філологічних розвідках.
7.	Основи наукової культури і наукової етики. Академічна доброчесність	лекц	Ціннісний статус науки у сучасному суспільстві. 2. Етика і морально-ціннісні орієнтири сучасної науки. 4. Комунікативна культура науковця. 5. Інтелектуальна власність vs. плагіат. 6. Академічна доброчесність як невід'ємна складова комунікативної культури науковця.
8.	<i>Академічна доброчесність та її соціальна значущість</i>	сем.	Академічна культура й етика у вищій освіті. Академічна свобода й відповідальність учасників освітнього процесу. Плагіат і його види. Антиплагіатні програми. Концепція академічної доброчесності. Законодавче поле академічної доброчесності. Кодекс академічної доброчесності студента.
9.	Лінгвометодологія: методи, принципи, процедури і прийоми філологічних досліджень.	лекц	Лінгвометодологія: предмет, об'єкт і головні завдання. Ключові поняття лінгвометодології: методологія, парадигма, епістема. Головні наукові парадигми лінгвістики. Дослідницькі принципи парадигмального простору сучасної лінгвістики.
10.	<i>Кваліфікаційна робота магістра: визначення, зміст, структура</i>	сем.	Загальні вимоги до кваліфікаційної роботи. Структура і зміст кваліфікаційної роботи. Вступ і його композиція. Розділи і підрозділи. Загальні висновки. Список використаних джерел.
11.	Методичний інструментарій	лекц	Наукове дослідження в методологічному

	сучасних лінгвістичних досліджень		осмисленні: предмет, засоби, цілі та мотиви. 2. Інтеграція та диференціація в науці. 3. Від методології до методики в науковій галузі. 4. Загальнонаукові методи дослідження. 5. Основні методи лінгвістичних досліджень.
12.	<i>Кваліфікаційна робота магістра: методологійні та методичні засади наукових пошуків</i>	сем.	1. Сучасні підходи до розуміння методології та методики. Фундаментальна vs. спеціальна методологія. Загальнонаукові методи наукового пізнання. Конкретно-наукова методика. Лінгвістична методика наукового пізнання. Застосування логічних законів і правил
13.	Актуальні проблеми світової та української лінгвістики: напрями та школи	лекц	Семасіологія та ономасіологія. Соціолінгвістика. Когнітивна лінгвістика та лінгвоконцептологія. Комунікативна лінгвістика. Корпусна лінгвістика. Лінгвістика тексту і дискурсу. Перекладознавство
14	<i>Кваліфікаційна робота магістра: оформлення та підготовка публікацій</i>	сем.	Загальні вимоги до оформлення КвР. Нумерації сторінок, розділів і підрозділів. Подання текстового матеріалу. Мова і стиль кваліфікаційної праці. Посилання, цитування та графічні об'єкти. Список використаних джерел і джерел емпіричного матеріалу. Додатки.

9. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю: усний контроль (опитування на семінарських заняттях, а для заочної форми навчання – на усному заліку), письмовий (підготовка матеріалів у формі тез відповідно до стандартних вимог до оформлення), а також методи самоконтролю і самооцінки. Форми контролю: усні відповіді за темами семінарських занять; оформлення матеріалів у формі тез відповідно до стандартних вимог до оформлення (із дотриманням принципів академічної доброчесності); залік (усна форма).

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в НУ «Запорізька політехніка»¹ передбачено такі контрольні заходи: вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни передбачає поточний, рубіжний та підсумковий контроль (індивідуальне завдання та усний залік).

Поточний контроль проводиться під час аудиторних (семінарських) занять. Його основне завдання – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Під час поточного контролю враховується: а) систематичність та активність роботи студентів на семінарських заняттях; б) виконання обов'язкових завдань самостійної роботи.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання поточний контроль та оцінювання знань здійснюється з урахуванням роботи на семінарських заняттях (активність, участь у дискусіях тощо). Результати поточного контролю є основою оцінювання знань

¹ Положення про організацію освітнього процесу Національного університету «Запорізька політехніка» / Укл. В. Грешта та ін. НУ «Запорізька політехніка», 2021. 41 с.

під час заліку. До них приплюсовуються результати рубіжного контролю.

Рубіжний / модульний контроль – контроль знань здобувачів освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Протягом семестру студенти проходять два рубіжних контролю по двом змістовим модулям. Цей контроль проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль / семестровий контроль з дисципліни проводиться за 100-бальною системою у формі заліку, під час якого перевіряється володіння студентом навчальним матеріалом, визначеним «Програмою навчальної дисципліни», і в терміни, встановлені цією ж програмою. Підсумкова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість, є сумою балів за різні види навчальної роботи (семінари, індивідуальне завдання, усний залік).

Здобувачі можуть отримати оцінку з дисципліни за результатами поточної роботи, рубіжних контролів. Підсумкова оцінка визначається як сумарна двох контролів за перший і другий змістові модулі та залікової оцінки.

Поточне тестування та самостійна робота														Залік	Оцінка
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2							30	60-100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
4	6	4	6	4	6	4	6	4	6	4	6	4	6		

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів.

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочної форми навчання* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи (40 балів за контрольну роботу та 20 балів за усний захист). Додатково (40 балів) вони отримують, оформлюючи одне з теоретичних питань у вигляді тез із дотриманням принципів академічної доброчесності.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

11. ПОЛІТИКА КУРСУ

Під час навчання студенти зобов'язані:

- брати активну участь у навчальному процесі;
- самостійно і своєчасно вивчати матеріал пропущеного заняття;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності;
- бути толерантним і доброзичливим до однокурсників і викладачів;
- дотримуватися академічної доброчесності;
- самостійно виконувати навчальні завдання;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для другого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Наказ МОН України № 871 від 20.06.2019. URL: [https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologi ya-bakalavr.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologi-ya-bakalavr.pdf)

2. Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно)» підготовки бакалавра зі спеціальності 035 «Філологія» НУ «Запорізька політехніка». Запоріжжя, 2024 [Затвердж. ВР 27.08.2024 р., пр. № 2].

3. Методичні вказівки до виконання курсових робіт для студентів магістратури за спеціальністю 035.04 – Германські мови та літератури (переклад включно) / Укл.: А.Б. Підгорна, А.М. Приходько. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2018.

4. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційних робіт студентами магістратури за освітньою програмою «Германські мови та літератури (переклад включно)» / Укл.: А. Б. Підгорна, А. М. Приходько. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2023. 52 с.

5. Методичні матеріали з дисципліни «Методологія, методика та організація наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньою програмою «Германські мови та літератури (переклад включно)» / Укл.: А.М. Приходько. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка». 2025.

13. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНОЇ, НАУКОВОЇ ТА ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Важинський С.Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посібн. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка. 2016. 260 с.

2. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. К.: Вища школа. 1997. 271 с.

3. Кириленко О. П. Методика та організація наукових досліджень. Тернопіль: Економічна думка. 2012. 196 с.

4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. пос. К.: Кондор. 2003. 192 с.

5. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень. К.: Знання. 2005. 310 с.

6. Таран В.О., Попович В.М. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібн. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка». 2022. 482 с.

7. Фекта І. Ю. Методика та організація наукових досліджень. Методичні рекомендації з курсу для студентів магістрів. Ужгород: Говерла. 2020. 65 с.

8. Чорненький Я.Я. Основи наукових досліджень. Організація самостійної та наукової роботи студента. К.: ВД «Професіонал». 2006. 208 с.

9. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. К.: Знання-Прес, 2002. 295 с.

10. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. К.: Лібра. 2013. 416 с.

14. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Академічна доброчесність // Національний репозитарій академічних текстів: сайт. URL : <https://nrat.ukrintei.ua/category/akademichna-dobrochesnist/>

2. Бібліотека НУ «Запорізька політехніка» <http://library.zp.edu.ua/>

3. Електронна наукова бібліотека URL: <http://scintific.narod.ru/literature.htm>

4. Кодекс наукової етики. К.: Українська федерація вчених; Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, 2005. URL: www.semynozhenko.net/ufv/files/kod_etiki.dok.
5. Нагорічна О.С., Коновалов Ю.О. Законодавче забезпечення процесу державного регулювання наукової діяльності. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=724>.
6. Репозитарій НУ «ЗП» <http://eir.zp.edu.ua/handle/123456789/386> 2.
7. Сидоренко Л.І. Етика науки. URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/etik-sidorenko.html>.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра «Іноземна філологія та переклад»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарного факультету

Микола ДЄДКОВ

2024 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК8 Методологія, методика та організація наукових досліджень

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад
включно), перша – англійська»

спеціальність 035 Філологія

галузі знань 03 Гуманітарні науки

ступінь вищої освіти магістр

2024 рік

програма з дисципліни «Методологія, методика та організація наукових досліджень»

спеціальності 035 Філологія

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Розробник: Анатолій ПРИХОДЬКО, професор кафедри «Іноземна філологія та переклад», доктор філологічних наук, професор

Програма погоджена:

В.о. завідувачки кафедри
«Іноземна філологія та переклад»

Гарант освітньої програми

Наталія ЖУКОВА
_____ 2024

Анатолій ПРИХОДЬКО
_____ 2024

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету
(найменування факультету)

Протокол від «21» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Микола ДЄДКОВ
_____ 2024